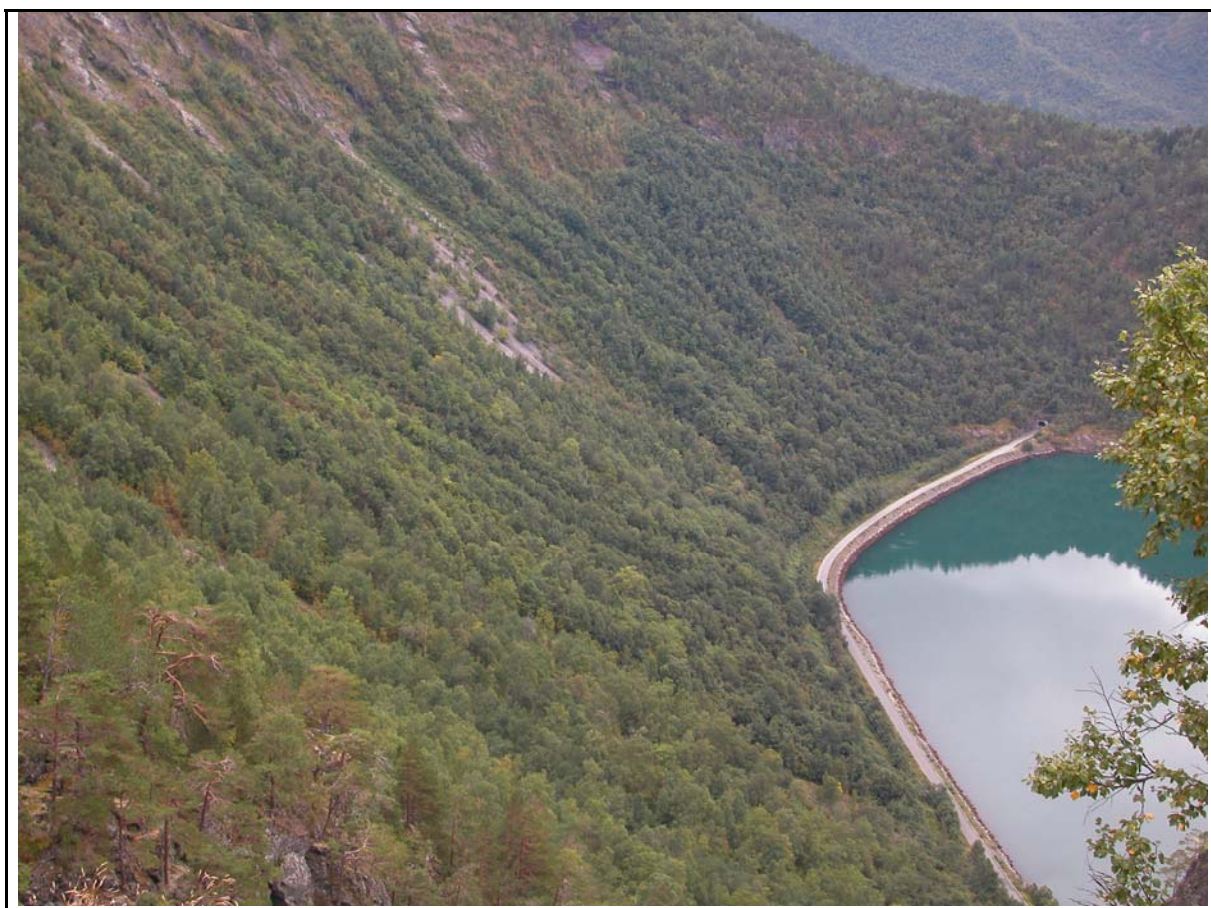

Møre og Romsdal fylke

Forvaltningsplan for Muldalslia naturreservat i Norddal kommune i Møre og Romsdal

Møre og Romsdal fylke
Areal- og miljøvernavingdelinga

FORORD

Muldalslia naturreservat ble formelt opprettet ved kgl. res av 27 juni 2003 gjennom en tematisk verneplan for 31 edellaavskogområder i Møre og Romsdal.

Miljøfaglig Utredning as v/ Geir Gaarder har på oppdrag fra fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga, utarbeidet et forslag til en forvaltningsplan for reservatet. (Kapittel 1-5 i godkjent forvaltningsplan). Planforslaget er utgitt i Miljøfaglig Utredning sin rapportserie. (Rapport 2004:38 og ISBN 82-8138-003-9.)

Karl Johan Grimstad og Dag Holtan har bidratt med informasjon om resultatene fra kartlegging av biologisk mangfold i Norddal kommune, samt supplerende data fra undersøkelser de siste årene. Tore Chr. Michaelsen har gitt informasjon om flaggermusundersøkelser i området. Grunneier Asbjørn Muldal har gitt verdifulle opplysninger om blant annet brukshistorien i området.

Planforslaget ble sendt på høring til aktuelle grunneiere, rettshaverer og kommunen, og etter en oppsummering etter høringen ble det lagt til grunn for godkjenningsvedtaket.

Etter § 7 i verneforskriften kan forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten gir fullmakt, gjennomføre skjøtselstiltak for å fremme formålet med fredingen. Det kan lages en forvaltningsplan som kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel. Formålet med eventuelle skjøtselsforslag er med andre ord å foreslå tiltak som primært ivaretar verneformålet. I den sammenheng er det åpnet for at den enkelte grunneier blant annet kan søke om tillatelse etter § 5 i verneforskriften for uttak av ved til egen bruk.

Som grunnlag for fagdelen i denne planen er det utarbeidet en egen feltrapport. Den vil sammen med de andre områdene i verneplanen for edellaavskog i Møre og Romsdal bli sammenstilt i en samlerapport.

Møre og Romsdal fylke, areal- og miljøvernavdelinga, er inntil annet eventuelt blir bestemt, forvaltningsmyndighet for området.

Naturvernrådgiver Kjell Lyse har vært saksansvarlig for planen.

Planen og annen informasjon om området blir tilgjengelig på Internett. Blant annet under miljøstatus på denne nettsiden: <http://www.miljostatus.no/moreogromsdal/>

Innhold

FORORD.....	2
INNHold	3
SAKSBEHANDLING	4
1 INNLEDNING	5
OVERSIKTSKART	6
2 METODE.....	7
2.1 Naturfaglige registreringer.....	7
2.2 Forvaltningsplanen.....	7
2.3 Skoglige data.....	8
2.4 Fremmede treslag	8
3 RESULTATER.....	10
3.1 Naturfaglige verdier	10
3.1.1 Generelle naturforhold.....	10
3.1.2 Tidligere bruk/ utvikling.....	11
3.1.3 Mulige trusler og skjøtselsbehov	13
3.2 Forvaltningsplan.....	13
3.2.1 Planformål	13
3.2.2 Naturfaglig sammendrag.....	14
4 RETNINGSLINJER VED PRAKTISERING AV EN DEL AV FORSKRIFTEN.....	15
4.1 Generelle retningslinjer.....	15
4.2 Bestandsvise retningslinjer ved praktisering av en del av verneforskriften.....	15
5 KILDER	17
5.1 Skriftlige kilder	17
5.2 Muntlige kilder.....	17
GODKJENNINGSVEDTAK.....	18
VEDLEGG 1 (VERNEFORSKRIFT).....	19
VEDLEGG 2 (KART).....	21

Saksbehandling

Melding om oppstart av arbeidet med en forvaltningsplan for reservatet ble sendt kommunen ved brev av 02.03.2004. Det ble opplyst at både kommunen, grunneiere og andre kunne komme med innspill til forvaltningsplanarbeidet innen 01.05.2004.

Grunneierne i området fikk melding om oppstart av planarbeidet ved brev av 05.03.2004.

Det kom ingen skriftlige innspill til planarbeidet.

Forslaget til en forvaltningsplan for reservatet ble sendt på høring den 5.01.2005 og med 10.02 som uttalefrist.

Grunneierne i Tafjord, gnr 37/1-8, kom med merknader i brev av 20.02.2005. Det er ønskelig å få vedlikeholdt stien fra Tafjord og over Skjeggghammaren. Det er videre ønskelig å få vedlikeholdt vegen opp til Muldal, og få tillatelse til å bruke en liten traktor på den. Det blir vist til planer for en skogsveg og dagens hjortejakt samt ønske om lokal forvaltning blir tatt opp.

Norddal kommune, ved det faste utvalget for plansaker, hadde planforslaget til behandling på et møte den 07.02.2005. Kommunen støtter synspunktene/kommentarene fra grunneierne.

Vår vurdering.

Vi må merke at en forvaltningsplan skal utdype vernereglene, og kan ikke gå ut over de rammer som er gitt i vemeforskriften. Synspunktene som har kommet fram er nok mer aktuelle i en verneplanprosess enn i en forvaltningsplanprosess. Eventuelle søknader om dispensasjon fra verneforskriften, må behandles som egne saker. For å unngå missforståelser, må aktuelle søknader sendes i egne brev vedlagt kart. Vi må blant annet få tilsendt et kart som viser den omtalte stien. Vi vurderer det både som påregnelig og ønskelig at Muldalsvegen kan brukes og vedlikeholdes som før. Jfr. punkt 4.1.4-5 i retningslinjene. Tillatelse til bygging av en skogsveg i en del av reservatet, vurderer vi som uaktuelt. Det er gjort unntak for jakt i § 4 punkt 4 i forskriften. Etter § 8 i forskriften, er det Direktoratet for naturforvaltning som bestemmer hvem som skal være forvaltningsmyndighet.

Plan godkjenning.

I denne godkjente planen er redigeringen forandret, men planen er ellers i hovedsak som høringsutkastet. Godkjenningsvedtaket er på side 18.

1 *Innledning*

Formålet med vernevedtaket for Muldalslia naturreservat, slik det er formulert i § 2 i verneforskriften, er å " ta vare på ei svært artsrik vamekjær lauvskogsli med det naturlege plante- og dyrelivet." Reservatet er på ca 614 dekar, og ligger i indre deler av Tafjorden i Norddal kommune, på østsida av fjorden. Jfr. oversiktskartet på side 6 og detaljkartet i vedlegg 2.

Verneforskriften (se vedlegg 1) gir rammen for forvaltningsplanen. I verneforskriften kommer det fram hva som er forbudt, hva som uten videre er tillatt og hva som krever tillatelse fra forvaltningsmyndigheten for å kunne gjennomføres.

I kapittel 4 i denne planen blir det gitt retningslinjer for praktisering av en del av verneforskriften. Planen vil blant annet bli lagt til grunn i erstatningsoppgjøret. Sentralt i erstatningsoppgjøret er § 5 punkt 2 i verneforskriften som åpner for hogst av ved til egen bruk. En eventuell dispensasjon for uttak av ved i reservatet kan imidlertid ikke gå ut over de rammer som er gitt i verneforskriften.

På grunn av økonomiske årsaker tar ikke planen opp utfordringer som informasjon, ressursbehov ved framtidig forvaltning, forskning, allmenn tilrettelegging, bruk til undervisningsformål og lignende.

Revisjon av forvaltningsplanen bør skje når forholdene i reservatet krever det, med bakgrunn i erfaringer og vurderinger av konsekvenser ved utførte skjøtselstiltak i reservatet.

Bilde 1. Oversiktsbilde over Muldalslia, tatt fra veien i sør. Et av husene på Muldal kan kanskje skimtes mot horisonten nær venstre bildekant. Boreale lauvtrær som bjørk dominerer i reservatet, men det er også innslag av noe alm. Ellers kommer det bratte terrenget med mye åpent berg og rasmark, særlig i øvre deler av reservatet, ganske klart fram av bildet.

Oversiktskart

2 *Metode*

2.1 *Naturfaglige registreringer*

Kunnskapen om de biologiske verdiene innenfor lokaliteten er basert på flere kilder:

- Bugge (1993) sitt utkast til vemeplan for edellauskog i Møre og Romsdal, med tilhørende bakgrunnsmateriale
- Holtan & Brevik (1998) sine kartlegginger i reservatet
- Holtan & Grimstad (2000) sin rapport om biologisk mangfold i Norddal kommune
- Melby & Gaarder (2003) sin konsekvensutredning for Reinheimen nasjonalpark
- Ulike spesialundersøkelser foretatt de siste par årene av marklevende sopp (D. Holtan pers. medd.), norddalsmarikåpe (K.J. Grimstad pers. medd.) og flaggermus (T.C. Michaelsen pers. medd. og in. prep., samt K.J. Grimstad pers. medd.).
- Befaring foretatt i området i forbindelse med utarbeidelse av forvaltningsplanen, utført av Geir Gaarder sammen med Dag Holtan 23.10.2004

I denne planen er det hovedsaklig Holtan & Grimstad (2000), spesialundersøkelsene de siste par årene og resultater fra nye befaringer (Fjeldstad & Gaarder u.a.) som er sitert og benyttet som grunnlag. Bugge (1993) er i mindre grad benyttet, da denne ser ut til å bygge på en del feilaktige opplysninger om området (jfr. bl.a. vurdering av Holtan & Grimstad 2000).

Ved befaringen ble det lagt vekt på å registrere følgende forhold:

- rødlistearter og potensielle signalarter
- vegetasjonstyper
- naturtilstand (suksesjonsfaser m.m.)
- inngrep
- innførte arter

Det blir ikke nærmere redegjort for kilder og kartleggingsmetoder, f.eks. for utvalget av rødlistearter, signalarter eller vegetasjonstyper. Generelt benyttes vanlig brukte litteraturkilder og metoder.

2.2 *Forvaltningsplanen*

Forvaltningsplanen er trinnvis oppbygd, på bakgrunn av;

- planprinsipper (ut fra verneformål og andre retningslinjer fra forvaltningsmyndighetene)
- retningslinjer (utledet av prinsippene, i kombinasjon med generell kunnskap om naturverdiene som finnes i reservatet, og hvordan disse bør bevares)
- generelle forslag til tiltak (konkrete regler for forvaltningen av reservatet, basert på retningslinjene)
- bestandsvise forslag til tiltak (konkrete regler for de enkelte bestand innenfor reservatet)

Det blir i denne forvaltningsplanen ikke nærmere redegjort for eller gitt referanser som begrunner forslagene til tiltak, ut over det som kommer fram andre steder i planen. Foruten å

bli benyttet som rettesnor ved framtidig forvaltning av reservatet, vil den godkjente forvaltningsplanen også bli lagt til grunn ved erstatningsoppgjøret for vemevedtaket. Dette gjelder spesielt eventuell mulighet for uttak av ved til egen bruk etter søknad.

2.3 Skoglige data

Skogtakst for naturreservatet er utarbeidet av Sogn og Fjordane skogeigarlag. Deres inndeling av reservatet i ulike skogbestand er lagt til grunn i planen. Fra bestandsoversikten kan det trekkes fram følgende nøkkeltall, se tabell 1.

Tabell 1. Utdrag fra bestandsoversikt for Muldalslia naturreservat, utarbeidet av Sogn og Fjordane skogeigarlag våren 2004. Volum og tilvekst er oppgitt i m³ og areal i dekar.

Gnr.	Bnr.	Bestand	Areal	Bonitet	H.kl	Alder	Volum	Tilvekst
36	1-3	0,41	38,5	Skrap				
36	1-3	0,42	39,4	Imp.				
36	1-3	1	12,5	B14	31	35	97	5,0
36	1-3	2	3,2	B11	32	25	7	0,96
36	1-3	3	10,8	B11	42	60	46	2,16
36	1-3	4	3,5	B17	41	50	30	1,4
36	1-3	5	52,6	B11	42	50	179	10,52
36	1-3	6	6,6	B11	32	35	17	1,32
36	1-3	7	9,4	B11	32	35	24	1,88
37	1-8	0,41	56,4	Skrap				
37	1-8	0,42	118,1	Imp.				
37	1-8	1	38,3	B17	41	50	400	15,32
37	1-8	2	4,8	B14	31	35	45	2,4
37	1-8	3	10,5	B17	41	50	91	4,2
37	1-8	4	13,0	B14	31	35	78	5,2
37	1-8	5	19,4	B17	41	50	253	9,7
37	1-8	6	51,0	B14	31	35	351	20,4
37	1-8	7	14,5	B17	51	70	214	5,8
37	1-8	8	7,7	B11	31	40	39	2,31
37	1-8	9	21,1	B11	31	40	108	6,33
37	1-8	10	23,5	B17	41	50	348	11,75
37	1-8	11	39,4	B14	41	50	440	15,76
37	1-8	12	12,2	B11	42	50	41	2,44
37	1-8	13	3,8	B11	32	25	6	0,76

2.4 Fremmede treslag

Aktivt innplantede treslag i Møre og Romsdal vil særlig være norsk gran og nordamerikanske bartrær som sitkagran, men også bl.a. edelgran og lerk. Lauvtrær er sjeldent plantet inn i områdene, men ikke minst platanlønn har ofte spredt seg fra nærliggende hager og parker. Det er antagelig i første rekke tre former for trusler disse nye treslagene kan utgjøre mot naturverdiene; forsuring av marka, utskygging av den stedegne vegetasjonen og sekundær-

spredning fra plantefeltene. Trær fører i sin vekstfase ofte til en viss forsuring av jordsmonnet, opp mot en pH-enhet (Lundmark 1986). Bartræe gir gjennomgående lavere pH enn lauvtrær. Senkingen av pH skyldes aktive opptak av kationer, men siden disse frigjøres når træe dør, blir forsuringseffekten midlertidig og betinget av skogbestandets alder (Homtvedt 1989, Lundmark 1986). Faren for forsuring er trolig størst på løsmassefattig eller utvasket mark på sur berggrunn.

Utskygging er også en reell trussel, og effektene av dette er lett å observere ved studier av plantefelt i ulike alder. I alle reservat er det dokumentert viktige naturverdier knyttet til feltsjiktet, og dette dreier seg gjerne om middels til relativt lyskrevende planter. I områder med lavvokste yngre plantefelt som står i eller inntil naturfaglig sett verdifull markvegetasjon, vil derfor snarlig fjerning av disse vanligvis være nødvendig for å opprettholde naturverdiene.

Sekundærspredning er også en meget aktuell problemstilling og kan observeres i flere av de opprettede naturreservatene. Innføring og spredning av fremmede arter anses som en av de alvorligste truslene mot det biologiske mangfoldet på kloden. Det har vært relativt lite fokusert på dette i Norge, sammenlignet med mange andre land, med unntak av for enkelte organismer i ferskvann (som *Gyrodactylus*). I forvaltningen av skogøkosystemene har forskningen på temaet vært begrenset, på tross av at innplanting av fremmede bartrær har skjedd i stort omfang. NIJOS (2002) oppgir at 1,8 millioner dekar er tilplantet med fremmede treslag i Norge, og at det er påvist spredning av gran på ytterligere 0,36 millioner dekar. Siden de fleste plantede trærne i begrenset grad har kommet opp i frøproduserende alder, er det grunn til å regne med at omfanget øker. I alle reservat der spredning kan observeres eller dette vurderes som en potensiell risiko, tilrås det derfor å fjerne de innførte artene relativt raskt for å redusere faren for sekundærspredning.

Bilde 2 Ospeholteti øvre del av bestand 1 til gnr/bnr 37/1-8, der flaggemusene holder til.

3 Resultater

3.1 Naturfaglige verdier

3.1.1 Generelle naturforhold

Reservatet ligger i Norddal kommune, Tafjorden, m.a.o. i indre del av den nordre greinatil Storfjorden. Reservatet ligger på østsida av fjorden, rett ovenfor riksvegen der denne går i åpent lende mellom to tunneler. Lia er ganske jevnt formet, men blir gradvis brattere oppover, og åpent berg og rasmark preger øvre deler av området.

Området har vært besøkt av flere biologer, særlig de siste par årene (jfr. kommentar i kap. 2.1). Bugge (1993) skriver at ”denne lauvskogslia er svært artsrik, og med god utforming av almeskogen. Delar av lia har alm-lindeskogspreg, medan dei friskare delane har gråor-almeskogsutforming. I tresjiktet står det i tillegg til alm, m.a. hassel, søtkirsebær, lind, ask, svartor og hegg. Våmekjære artar; junkerbregne, firblad, lundgrønaks, trollbær, vårkål, tannrot, krattfiol, kratthumleblom, sanikel, myske, storklokke, kjempesvingel (?), vårtereknapp, geittelg, fingerstarr, ormtelg, jordnøtt, kusymre, lundrapp og krattmjølke. 29 feltsjikt-sartar tilhøyrande gråor-heggeskog er registrert, m.a. hengeaks, hundekveke, humle, stornesle, skogstjerneblom, tyrihjel, kvitveis, maigull, kranskonvall, turt og strutseving. Ei rad andre interessante artar er og registrert i lokaliteten, som t.d. brunburkne, vanleg og grov nattfiol, brudespore, kvit skogfrue, krattlodnegras, lodnebregne, piggstarr, engtjæreblom, eittårsknavel, laukurt, skogkarse, tåmurt, skogkløver, lakrismjelt, vill-lin, lifiol, smørbukk, berberis og småborre.”

Holtan & Grimstad (2000) har følgende omtale: ” Dette er ei vestvendt lauvskogslia mellom Muldalsfossen og Skjeggammaren. Her er bratt, med urer og berg, og ljsoforholda syter for at her er gode råmetilhøve mest heile året sjølv om her er tørrare parti. Gråor er det dominerande treslaget, men her er og eit markert innslag av grøve almar, dei fleste styva. Innslaget av læger er etter måten moderat, medan nokre større, fuktige steinblokker og bergveggar gjer nytte som nøkkelelement i høve til råmekrevjande lavartar.

Artar: Området er svært artsrikt, og i utskrifta frå naturdatabasen (Fylkesmannen, Miljøvernavdelinga) heiter det at her er det registrert 106 artar høgre plantar (kjelde: Skogen 1963 og 1978, Bugge og Jordal 1988). Vi fann likevel kring 160 karplanter, av desse kjem om lag 15 frå Jordal sine notatar. Når det gjeld utvalet av artar frå databasen, er her heilt tydeleg ein del feil, og det kan sjå ut som om området er blanda i hop med ein annan lokalitet. Også Magnar Muldal (pers. medd.) meiner at t.d. artar som ask, lind og svartor ikkje finst i området. Elles er både brunburkne, kusymre, skogkløver og jordnøtt lista opp, og dette er heilt usannsynleg i vika. Ut frå dette vel vi å sjå heilt bort frå denne lista.

Av interessante og kravfulle artar kan nemnast berberis, bergfrue, brudespore, dvergmispel, furuvintergrøn, myskje, sanikel og våmarihand. Frå Jordal sine notatar (22. Juni 1988) fekk vi opplysningar om m.a. aurskrinneblom, fjelltistel, kjempesvingel og vårtereknapp m.v.

Av lav må nemnast dei sjeldsynte buktporelav og almelav. Skrukkeøyre vart vel det mest ”eksklusive” funnet av sopp, men ein får likevel tru at området ut frå råmeforholda og skogstrukturen har potensiale for langt fleire artar enn vi fann ved dette eine besøket.

Kvitryggspetten (V) hekkar i lia.”

Holtan & Brevik (1998) har delt inn reservatet i 6 ulike hovedtyper vegetasjon – bjørk-hasselskog/lundgrønaksstype, almeskog/ramsløk-lundgrønaksstype, varmskogkant/piggstarr-lakrismjelttype, almeskog/kulturtype, kompleks av alm-, hassel og hengebjørkskoger, kompleks av fuktig bergvegetasjon og urterike bjørkeskoger. De har videre en nærmere omtale av de to første typene, som er lokalisert til sentrale og nordre deler av reservatet, samt av den tredje (varmskogkant/piggstarrtypen) som er knyttet til to fonnløp sentralt i reservatet. De har videre lagt ut 5 prøveflater for overvåking av vegetasjonen i reservatet, hvorav 3 langs veien opp til Muldalen og to i fonnløp sentralt i reservatet.

Fjeldstad & Gaarder (u.a.) har disse kommentarene: " *Ingen nye spesielle karplanter ble påvist ved vårt besøk. Holtan & Grimstad (2000) betviler en rekke av de interessante plante-funnene listet opp av Bugge (1993), noe som helt klart støttes av årets registreringer. Sannsynligheten for sammenblanding av artslistene er så stor at nevnte opplysning ikke bør benyttes for lokaliteten. Derimot ble det funnet en del nye lavarter, inkludert skorpelavene hvithodennål *Chaenotheca gracilenta* og *Gyalecta truncigena* på gamle almetrær, samt lungenever *Lobaria pulmonaria*, vanlig blåfjelllav *Degelia plumbea*, grynfiltlav *Pannaria conoplea*, kystårenever *Peltigera collina* og blyhinnelav *Leptogium cyanescens* på trær eller berg. De to første er begge aktuelle kandidater på ei framtidig nasjonal rødliste for skorpelav, mens de andre er typiske representanter for lungenever-samfunnet. For *Gyalecta truncigena* er dette første og foreløpig eneste kjente forekomst i Møre og Romsdal. Av sopp ble rødlistearten rustkjuke *Phellinus ferruginosus* funnet på to læger (av hassel og alm), samt narrepigg-sopp *Kavinia himantia* på gammel alm. I 2003 fant Dag Holtan den sårbare sopparten grånende seigsopp *Marasimus wynnei* nær stien litt oppe i lia. Flaggemus-registreringene til Michaelsen et. al (i trykk) har resultert i funn av ynglekoloni av dvergflaggemus *Pipistrellus pygmaeus* (DM), samt observasjoner av skimmelflaggemus *Vespertilio murinus* (DM) og storflaggemus *Nyctalus noctula* (R) (for storflaggemus er dette andre funn i fylket).*

De nye registreringene i 2004 gir ingen vesentlig generell ny kunnskap om det biologiske mangfoldet i området sammenlignet med Holtan & Grimstad (2000) sine vurderinger. De påviste bl.a. kvaliteter knyttet til gammel alm og fuktige steinblokker. I tillegg er det en del rasmare med tilhørende mangfold. Flaggemusregistreringene til Michaelsen et. al (i trykk) viser at det også er betydelige kvaliteter knyttet til gammel osp i nordre del av området, mens soppundersøkelsene i 2003 dokumenterer verdier i lågurtpregede hasselkratt. Under eget feltarbeid i 2004 ble det også observert en god del insektgnag i gadd av ulike lauvtrær i nordre deler (både osp, hassel, selje og bjørk), slik at det antagelig også er verdier knyttet til insektfaunaen i området. Til sist kommer forekomsten av den endemiske norddalsmarikåpa i elvegjelet til Juva. "

3.1.2 Tidligere bruk/utvikling

Fjeldstad & Gaarder (u.a.) vurderer tidligere bruk slik: " Når det gjelder brukshistorie, så var det ifølge grunneier Asbjørn Muldal (pers. medd. 07.12.2004) tidligere litt slått i rasmarene enkelte steder. Det ble også brukt litt til beite, og bl.a. gikk det hester der på våren. Omfanget av styving/lauving er usikkert, men han husket bl.a. at folk fra Tafford kun-

ne ta lauv på deres eiendom, unntatt rogn, da denne skulle de selv ha som fôr til geitene. Det har vært en del vedhogst før, og da var landskapet vesentlig mer åpen. Gjengroingen har trolig skjedd etter 1930-tallet. Etter den tid har vedhogsten vært beskjeden, og begrenset seg til litt nede ved sjøen. Dagens veg opp til Muldal ble anlagt på begynnelsen av 1890-tallet. Dette var inntil ganske nylig en offentlig veg. Rester etter den gamle vegen kan fortsatt sees enkelte steder inntil dagens. I tillegg er det spor etter en enda eldre veg (stort sett bare en bratt sti) i lia. Det går også en gammel veg inn til Tafjord ovenfor den indre tunnelen.”

Holten & Brevik (1998) skriver at ”reservatet er svært lite kulturpåvirket. Noe påvirkning i nærheten av gammel ferdselsvei til Muldalen i vest. Restaurering av den gamle ferdselsveien til Muldalen har funnet sted de siste årene, inkludert svak uttynning av busker og trær nær veien.”

Bugge (1993) skriver følgende: ” Det går veg og kraftline i nedkant av lia. I vestenden går en kjerreveg opp til Muldalen. ”

Bilde 3. Hasselkratt med bergvegg og pent anlagt sittebank for slitne turgåere, langs vegen opp til Muldalen.

3.1.3

Mulige trusler og skjøtselsbehov

Fjeldstad & Gaarder (u.a.) skriver at: " *Naturverdiene i reservatet er mangfoldige, slik at eventuelle inngrep må skje med stor varsomhet og være av begrenset omfang. Selv om det opplagt har vært tatt ut jevnt med virke i nordre deler av lokaliteten, så tilsier registrerte og antatte verdier der, at skogen her i framtida får utvikle seg mest mulig fritt. Unntaket må være det som trengs av rydding og vedlikehold av stien opp til Muldalen for å holde den farbar. Denne stien er utvilsomt et verdifullt kultuminne. Noen spesielle behov for skjøtsel er det trolig ikke, så sant ingen er villig til å ta opp igjen styvingen av hengebjørk.*

I søndre del av reservatet finnes det lokalt litt grov alm. Også denne kunne vært styvet, men dette ansees likevel ikke spesielt nødvendig. Verdiene knyttet til grove almetrær vil trolig klare seg like godt uten styvinga. Deler av lauvskogen er ung til middelaldrende. Det vil neppe påvirke naturverdiene i særlig negativ grad om noe av denne hogges til ved. Dette må likevel være betinget av at bare enkelte treslag tas ut (som gråor, rogn og bjørk), og at det ikke tilrettelegges for motorisert transport i lia.

Det ble påvist en del gnagskader på alm i reservatet. Få levende unge trær ble funnet, mens mange hadde blitt drept av hjortegnag. Også på røttene av enkelte av de grove og gamle trærne hadde hjort gnaget vekk barken. Hjortestammen virker ut fra dette å være i største laget og kan med fordel reduseres noe.

Av innførte arter er det så langt bare kjent berberis fra området (i rasmark). Denne ansees ikke som noen stor trussel mot naturverdiene, og det skal derfor ikke være behov for spesielle tiltak mot slike arter. Ellers benyttes området hverken til slått eller beite og vegetasjonen bærer heller ikke preg av tidligere påvirkning fra dette. Samtidig er terrenget slik at dette neppe er særlig interessant å starte opp. Selv om både slått og noen grad av ekstensivt utmarksbeite kan være positivt, er dette ikke prioriterte tiltak."

Holtan & Grimstad (2000) nevner at: " *området bør få skjøtte seg på eiga hand.*"

Holten & Brevik (1998) anbefaler to punkt: " *Restaurering av ferdsselsvei. Tilstanden på ferdsselsveien i det bratte partiet gjennom edelløvs skogen til Muldalen er god. Dette gode prosjektet bør fullføres. Hogst/rydding/tykning. Ytterligere tykning kan foretas langs den gamle ferdsselsveien, bl.a. av gråorkratt ca. 15 moh.*"

Bugge (1993) har under punktet om aktuelle skjøtselstiltak/merknader nevnt at " *kjerrevegen til Muldal må vedlikeholdast*".

3.2 Forvaltningsplan

3.2.1

Planformål

Planens primære formål er å bevare den artsrike lauvskogen med tilhørende mangfold av arter. Som sekundære formål skal eventuelle andre naturverdier i området søkes bevart, samt andre bruksmåter tilgodesees.

Verneformålet fanger generelt opp det biologiske mangfoldet og naturkvalitetene til området. Det er grunn til å presisere at verdiene ikke bare ligger i lauvskogen, men også er knyttet til bekkekløfta til Juva (med norddalsmarikåpe) og rasmerkene. I tillegg er det viktig å være klar over at påviste naturverdier ikke bare omfatter karplanteflora, men også dyreliv (ikke minst flaggermus), marklevende og vedlevende sopp og lav, samt at området utvilsomt har potensiale for verdier knyttet til virvelløse dyr. Det vil for øvrig være et mål å bevare og utnytte utlagte prøveflater av Holten & Brevik (1998). Som andre bruksmåter ansees her i

første rekke bruken av vegen opp til Muldal med tilhørende kulturminneverdi, samt vedhogst for å være mest aktuelle.

Ambisjonsnivået for ressursinnsats i forhold til skjøtsel og andre aktive, kostnadskrevende tiltak for å fremme vemeformålet settes lavt for naturverdiene, d.v.s. ingen faste, årlige tiltak og en gjennomsnittlig innsats som ligger ned mot 1-3 dagsverk pr. år. I tillegg vil det trolig kreve noe større innsats for å holde kjerrevegen opp til Muldal i akseptabel stand.

3.2.2 *Naturfaglig sammendrag*

1. Generelt vurderes kulturlandskapsverdiene som små. Det er en stund siden husdyrbeite og engslått har hatt særlig omfang, og det er få spor etter dette. En tilbakeføring til naturtilstand anbefales innenfor området. Ut fra påvirkningsgrad, skogstruktur og praktisk forvaltning, anbefales mest mulig fri utvikling av det meste av skogen.
2. Naturverdiene er ganske store og varierte. De er dokumentert både for karplanteflora (edellauvskog, rasmark), sopp (vedboende arter på edle lauvtrær og marklevende arter med hassel), lav (både på rikbarkstrær og steinblokker) og virvelldyr (flaggermus i hule osper). I tillegg er det et klart potensiale for ytterligere verdier, ikke minst insekter knyttet til gamle og døde lauvtrær (trolig særlig osp og hengebjørk).
3. Ut fra sparsomme kulturbetingede naturverdier og betydelige og varierte naturverdier som enten kan reagere negativt på kulturinnngrep (f.eks. arter knyttet til gamle og døde lauvtrær) eller der enkelte inngrep hverken har særlig positiv eller negativ effekt, anbefales en tilbakeføring til naturtilstand innenfor området. Både faglig og praktisk er dette antagelig den beste løsningen.
4. I tillegg kommer vegen opp til Muldal som er et bevaringsverdig kulturminne.

Bilde 4. Gamle almetrær i bestand 7 til gnr/bnr 37/1-8. Marka er steinrik, men med til dels frodig vegetasjon.

4 *Retningslinjer ved praktisering av en del av forskriften*

4.1 *Generelle retningslinjer*

1. Enhver form for hogst kan, etter egen søknad, bare imøtekommes under forutsetning av at den ikke gir større skader på markvegetasjonen, og ikke endrer dreneringsforholdene i reservatet. Hogst av hassel og alm tillates ikke, og er normalt heller ikke ønskelig for osp og hengebjørk.
2. Husdyrbeite anses ikke som spesielt ønskelig innenfor vemeområdet. Det kan likevel imøtekommes ut over dagens nivå, men da etter egen søknad etter § 5 punkt 3 i veme-forskriften. Dette skal samtidig være ekstensivt og av et relativt lite omfang. Noe øvre tak på antall dyr eller type dyr settes ikke, men det skal settes inn restriksjoner på både dyreslag og antall hvis det oppstår tråkk-skader og hard nedbeiting av verdifull vegetasjon.
3. Hogst av eventuelle innførte arter som gran er tillatt innenfor hele området. Dette gjelder uten nærmere restriksjoner ut over de som er oppgitt i punkt 1.
4. Nødvendig vedlikehold av vegen opp til Muldal er tillatt og ønskelig. Dette inkluderer bl.a. påfylling av grus, rensking av stikkrenner, overvåking og reparering av stikkrenner og steinmurer, rydding av kvist og stammer som faller over stien. Hogst av trær utenfor vegen er likevel ikke tillatt, annet enn trær det er grunn til å anta kan gjøre omfattende skader på vegen når de faller over ende. Vedlikeholdet skal gjennomføres slik at det ikke fører til unødvendig skade av utlagte prøveflater, jfr. også punkt 7.
5. Motorisert ferdsel er forbudt, med unntak jfr. § 5 punkt 1 i forskrifta. Hvis det skulle oppstå tilfeller av ulovlig ferdsel på vegen opp til Muldalslia, skal det plasseres en bom nederst på vegen, slik at bare lovlig ferdsel kan gjennomføres.
6. Ingen døde trær kan ryddes vekk, men skal ligge i ro på stedet (med unntak jfr. punkt 4).
7. Prøveflatene utlagt av Holten & Brevik (1998) skal bevares for framtidig overvåking.
8. Reservatet befares av kompetent biolog minst hvert 10. år for å sjekke bl.a. skogtilstanden og forekomsten av grov alm, hengebjørk og osp. Det iverksettes tiltak hvis det oppstår fare for at vemeverdiene forringes.

4.2 *Bestandsvise retningslinjer ved praktisering av en del av verneforskriften*

Bestandsvise forslag til tiltak følger eiendommene og bestandsinndeling utarbeidet av Sogn og Fjordane Skogeigarlag, vist på kartet i vedlegg 2. Jfr. også tabellen på side 8. **Forutsetningene for at tiltak nevnt i dette kapittel skal kunne gjennomføres, er at retningslinjene i kapittel 4.1 blir fulgt.**

Gnr./bnr. 36/1-3

- Bestand 0,41: Ingen uttak, med eventuelle unntak jfr. kapittel 4.1 punkt 3.
Bestand 0,42: Ingen uttak, med eventuelle unntak jfr. kapittel 4.1 punkt 3.
Bestand 1: Ingen uttak, med eventuelle unntak jfr. kapittel 4.1 punkt 3.
Bestand 2: Ingen uttak, med eventuelle unntak jfr. kapittel 4.1 punkt 3.
Bestand 3: Ingen uttak, med eventuelle unntak jfr. kapittel 4.1 punkt 3.
Bestand 4: Ingen uttak, med eventuelle unntak jfr. kapittel 4.1 punkt 3.
Bestand 5: Ingen uttak, med eventuelle unntak jfr. kapittel 4.1 punkt 3.
Bestand 6: Ingen uttak, med eventuelle unntak jfr. kapittel 4.1 punkt 3.
Bestand 7: Ingen uttak, med eventuelle unntak jfr. kapittel 4.1 punkt 3.

Gnr./bnr. 37/1-8

- Bestand 0,41: Ingen uttak, med eventuelle unntak jfr. kapittel 4.1 punkt 3.
Bestand 0,42: Ingen uttak, med eventuelle unntak jfr. kapittel 4.1 punkt 3.
Bestand 1: Ingen uttak, med eventuelle unntak jfr. kapittel 4.1 punkt 3.
Bestand 2: Ingen uttak, med eventuelle unntak jfr. kapittel 4.1 punkt 3.
Bestand 3: Ingen uttak, med eventuelle unntak jfr. kapittel 4.1 punkt 3.
Bestand 4: Ingen uttak, med eventuelle unntak jfr. kapittel 4.1 punkt 3.
Bestand 5: Ingen uttak, med eventuelle unntak jfr. kapittel 4.1 punkt 3.
Bestand 6: Ingen uttak, med eventuelle unntak jfr. kapittel 4.1 punkt 3.
Bestand 7: Ingen uttak, med eventuelle unntak jfr. kapittel 4.1 punkt 3.
Bestand 8: Ingen uttak, med eventuelle unntak jfr. kapittel 4.1 punkt 3.
Bestand 9: Ingen uttak, med eventuelle unntak jfr. kapittel 4.1 punkt 3.
Bestand 10: Hogst av ved tillates etter søknad, under følgende forutsetninger:
 - Hogsten skal ikke gi større skader på markvegetasjonen jfr. kapittel 4.1 punkt 1.
 - Hassel og alm skal ikke hogges jfr. kapittel 4.1 punkt 1.
 - Uavhengig av treslag skal de 10 groveste trærne pr. dekar spares.
 - Maksimalt uttak begrenses til 30 m³ for en tiårs-periode (i snitt 3 m³ i året).Bestand 11: Hogst av ved tillates etter søknad, under følgende forutsetninger:
 - Hogsten skal ikke gi større skader på markvegetasjonen jfr. kapittel 4.1 punkt 1.
 - Hassel, alm og osp skal ikke hogges jfr. kapittel 4.1 punkt 1.
 - Uavhengig av treslag skal de 10 groveste trærne pr. dekar spares.
 - Maksimalt uttak begrenses til 30 m³ for en tiårs-periode (i snitt 3 m³ i året).Bestand 12: Ingen uttak, med eventuelle unntak jfr. kapittel 4.1 punkt 3.

5 *Kilder*

5.1 *Skriftlige kilder*

- Bugge, O.A. 1993. Utkast til verneplan for edellauvskog i Møre og Romsdal fylke. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga. Rapport nr 10-1992. 118 s.
- Fjeldstad, H. & Gaarder, G u.a. Biologiske undersøkelser i edellauvskogsreservat i Møre og Romsdal 2004. Resultater fra feltbefaringer. Miljøfaglig Utredning, rapport 1995:1.
- Horntvedt, R. 1989. Barskog og forsuring. NISK rapport 3/89. 12 s.
- Holtan, D. & Grimstad, K.J. 2000. Kartlegging av biologisk mangfald i Norddal – biologiske undersøkingar i 1999. Norddal kommune. Rapport, 95 s.
- Holten, J.I. & Brevik, Ø. 1998. Edelløvsog i Midt-Norge – biologisk mangfold, skjøtsel og forvaltning. Terrestrisk Miljøforskning. Rapport. 143 s. + vedlegg.
- Melby, M.W. & Gaarder, G 2003. Reinheimen nasjonalpark/landskapsvernområde og tilgrensende verneområder. Konsekvensutredning for tema naturmiljø, hytter og buer, friluftsliv, jakt og fiske, motorferdsel i utmark, drift og vedlikehold av veger og jernbane, drift og vedlikehold av kraftanlegg og forsvarets øvelsesaktivitet. Miljøfaglig Utredning, rapport 2003. Rapport, 127 s.
- Lundmark, J-E. 1986. Skogsmarkens ekologi. Ståndortsanpassat skogsbruk. Del 2 - tillämpning. Skogsstyrelsen. 319 s.
- Michaelsen, T.C., Grimstad, K.J. & Anonby, J.E. i trykk. Noen interessante funn av dagoppholdssteder for flaggermus. Fauna.
- NIJOS 2002. Resultatkontroll Skogbruk og Miljø. Rapport. NIJOS nummer 6/2002. 38 s.

5.2 *Muntlige kilder*

Asbjørn Muldal, grunneier av gnr./bnr. 36/1-3

Bilde 5. Gammel og krokete hengebjørk, langs vegen opp til Muldalen.

Godkjenningsvedtak

Forvaltningsplanen for Muldalslia naturreservat i Norddal kommune, er med hjemmel i §§ 7 og 8 i verneforskriften godkjent av Møre og Romsdal fylke den 09.03.05.

Etter fullmakt

Trond Haukebø
Seksjonssjef

Vedlegg 1 (Verneforskrift)

FORSKRIFT OM VERNEPLAN FOR EDELLAUVSKOG I MØRE OG ROMSDAL FYLKE FREDING AV MULDALSLIA NATURRESERVAT I NORDDAL KOMMUNE

Fastsett ved kgl. res. av 27. juni 2003 i medhald av lov av 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern, § 8, jf. § 10 og §§ 21, 22 og 23. Fremja av Miljøverndepartementet.

§ 1 Avgrensing

Det freda området vedkjem følgjande gnr./bnr. i Norddal kommune: 36/felles (1-3), 37/1-8. Naturre-
servatet dekkjer eit totalareal på ca. 614 dekar.

Grensene for naturreservatet går fram av kart i målestokk 1:5.000 datert Miljøverndepartementet juni 2003. Dei nøyaktige grensene for reservatet skal merkast av i marka. Knekkpunkta skal koordinat-
festast.

Forskrifta med kart blir lagra i Norddal kommune, hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal, i Direktora-
tet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet.

§ 2 Formål

Formålet med fredinga er å ta vare på ei svært artsrik varmekjær lauvskogsli med det naturlege plante-
og dyrelivet.

§ 3 Verne reglar

For naturreservatet gjeld følgjande reglar:

1. All vegetasjon, medrekna daude buskar og tre, er freda mot skade og øydelegging.
Det er forbode å fjeme planter eller plantedelar frå reservatet. Nye planteartar
må ikkje førast inn. Planting eller såing av tre er ikkje tillate.
2. Alt dyrelivet, medrekna reiplassar og hiområde, er freda mot skade og
øydelegging. Nye dyrearter må ikkje førast inn.
3. Det må ikkje setjast i verk tiltak som kan endre naturmiljøet, som t.d. oppføring
av bygningar, anlegg og faste innretningar, parkering av campingvogner,
brakker o.l., opplag av båtar, framføring av luftleidningar og kloakkleidningar,
bygging av vegar, drenering og anna form for tørrlegging, uttak, oppfylling og
lagring av masse, utføring av kloakk eller tilførsel av konsentret
forureining, tømning av avfall, gjødsling, kalking og bruk av
kjemiske plantevern- eller skadedyrmiddel. Forsøpling er forbode.
Opplistinga er ikkje fullstendig.
4. Motorisert ferdsel på land og på vatn er forbode, medrekna start og landing med luftfartøy.
5. Bruk av naturreservatet til teltleirar, idrettsarrangement eller andre større arrangement er forbode.
6. Bruk av sykkel, hest og kjerre og riding utanom eksisterande vegar er forbode.
7. Direktoratet for naturforvaltning kan av omsyn til formålet med fredinga ved
forskrift forby eller regulere ferdsla i heile eller delar av naturreservatet.

§ 4 Generelle unntak

Reglane i § 3 er ikkje til hinder for:

1. Gjennomføring av militær operativ verksemd og tiltak som gjeld ambulanse, politi, brannvem, redning og oppsyn, samt gjennomføring av skjøtsel og forvaltning som er bestemt av forvaltningsstyresmakt. Motorferdsel i samband med øving krev særskilt løyve.

Reglane i § 3 unntatt nr. 4 er ikkje til hinder for:

2. Vedlikehald av faste innretningar, traktorveg og stigar som er i bruk på fredingstidspunktet.
3. Sanking av hasselnøtter, bær og matsopp.
4. Jakt.
5. Fiske.
6. Beiting på dagens nivå. Direktoratet for naturforvaltning kan av omsyn til verneformålet ved forskrift regulere beitetrykket i heile eller delar av reservatet.
7.
 - a. Drift og vedlikehald av eksisterande energi- og kraftanlegg. Bruk av motorisert transport krev særskilt løyve jf. § 5 nr. 1.
 - b. Naudsynt istandsetjing ved akutt utfall. Ved bruk av motorisert transport skal det i ettertid sendast melding til forvaltningsmyndigheitene.
 - c. Oppgradering/fornyng av kraftliner for heving av spenningsnivå og auking av linetverrsnitt når dette ikkje fører til vesentlige fysiske endringar i forhold til verneformålet.
8. Bålbrenning med tørr kvist på bakken og medbrakt ved.

§ 5 Eventuelle unntak etter søknad

Forvaltningsstyresmakt kan etter søknad gje løyve til:

1. Naudsynt motorferdsel i samband med aktivitetar nemnde i § 4 nr. 2, 4 og 7 a og c og § 5 nr. 2.
2. Hogst av ved til eige bruk.
3. Beiting utover dagens nivå.
4. Avgrensa bruk av naturreservatet som angitt i § 3 nr. 5.
5. Oppgradering/fornyng av kraftledingar som ikkje fell inn under § 4 første ledd nr. 7 bokstav c.

§ 6 Generelle dispensasjonsreglar

Forvaltningsstyresmakt kan gjere unntak frå forskrifta når formålet med fredinga krev det, eller for vitenskaplege undersøkingar, arbeider av vesentleg verdi for samfunnet, og i spesielle tilfelle, dersom det ikkje strir mot formålet med fredinga.

§ 7 Forvaltningsplan

Forvaltningsstyresmakt, eller den forvaltningsstyresmakt gjev fullmakt, kan gjennomføre skjøtseltiltak for å fremje formålet med fredinga. Det kan lagast forvaltningsplan som kan innehalde nærare retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 8 Forvaltningsmynde

Direktoratet for naturforvaltning fastset kven som skal ha forvaltningsmynde etter denne forskrifta.

§ 9 Iverksettjing

Denne forskrifta trer i kraft straks.

Vedlegg 2 (Kart)

